

Briselē, 2019. gada 8. maijā
(OR. en)

8808/19

AUDIO 71
DIGIT 88

PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsēkretariāts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
Iepr. dok. Nr.:	8769/19
Temats:	Vēšanās pret dezinformāciju, lai atjaunotu ES iedzīvotāju uzticēšanos plašsaziņas līdzekļiem - <i>politikas debates</i> (<i>publiskas debates saskaņā ar Padomes reglamenta 8. panta 2. punktu</i>) [<i>prezidentvalsts ierosinājums</i>]

Pēc apspriešanās ar Audiovizuālu jautājumu darba grupu prezidentvalsts ir sagatavojusi pievienoto diskusiju dokumentu, kas tiek iesniegts kā pamats politikas debatēm, kuras notiks Izglītības, jaunatnes, kultūras un sporta padomes sanāksmē 2019. gada 22. un 23. maijā.

Vēršanās pret dezinformāciju, lai atjaunotu ES iedzīvotāju uzticēšanos plašsaziņas līdzekļiem

Prezidentvalsts sagatavots diskusiju dokuments

Cīņa pret dezinformāciju ir svarīga prioritāte Eiropas Savienības Padomes prezidentvalstij Rumānijai. Tas ir jautājums, kas ticis risināts vairākos Padomes sastāvos (Vispārējo lietu padomē, Ārlietu padomē, Tieslietu un iekšlietu padomē), lai noteiktu steidzamu un koordinētu reakciju uz problēmām, kas radušās nesen, jo īpaši Eiropas Parlamenta vēlēšanu kontekstā, līdz ar ko priekšplānā ir izvirzīta nepieciešamība nodrošināt ES demokrātisko procesu un vērtību integritāti.

Izglītības, jaunatnes, kultūras un sporta padomei ir būtiska loma, ne tikai meklējot risinājumus dezinformācijas apkarošanai audiovizuālajā jomā, bet arī nodrošinot ES iedzīvotājiem kvalitatīvus audiovizuālo mediju pakalpojumus un piekļuvi plurālistiskai un uzticamai informācijai, lai atjaunotu viņu uzticēšanos plašsaziņas līdzekļiem. Tāpēc šis Padomes sastāvs var sniegt svarīgu ieguldījumu ziņojuma sagatavošanā par gūtajām atziņām attiecībā uz dezinformāciju; to izstrādās prezidentvalsts sadarbībā ar Komisiju un Augsto pārstāvi, ņemot vērā jūnijā gaidāmo Eiropadomes sanāksmi.

2018. gada 27. novembra sanāsmē iepriekšējās, Austrijas prezidentūras laikā audiovizuālās jomas ministriem bija pirmā iespēja rīkot debates par vēršanos pret dezinformācijas izplatīšanos tiešsaistē. Kopš tā laika ES līmenī ir veikti svarīgi pasākumi.

Pēc Eiropadomes 2018. gada 28. jūnija secinājumos paustā aicinājuma Komisijai un Augstajai pārstāvei nākt klajā ar konkrētiem priekšlikumiem koordinētai ES iestāžu un dalībvalstu reakcijai, 2018. gada decembrī tika publicēts kopīgs paziņojums "*Rīcības plāns dezinformācijas apkarošanai*", kurā izklāstītas galvenās darbības, ar kurām var vērsties pret dezinformāciju, balstoties uz četriem pīlāriem: uzlabot atklāšanas un analizēšanas spējas; stiprināt koordinētu un kopīgu reaģēšanu, mobilizēt privāto sektoru, proti, tiešsaistes platformas un rūpniecību; un palielināt informētību un uzlabot sabiedrības izturētspēju.

Šobrīd, kad Izglītības, jaunatnes, kultūras un sporta padomes sanāksme sakrīt ar Eiropas Parlamenta vēlēšanu pašu pirmo dienu, ir svarīgi izvērtēt sasniegtos rezultātus un vienlaikus apzināt iespējamās turpmākās darbības.

- Rūpniecības mobilizācija ir būtiska, lai ātri un efektīvi rastu risinājumus dezinformācijas apkarošanai. Pirmie ziņojumi, kurus iesnieguši ES prakses kodeksa dezinformācijas jomā parakstītāji (Google, Facebook, Twitter), liecina, ka ir panākts progress. Komisija uzskata, ka dezinformācijas izplatītāju demonetizācija, ļaunprātīgu botu apkarošana, politisko reklāmu marķēšana un iniciatīvu īstenošana medijpratības veicināšanai ir nozīmīgi soļi, ko veic šie uzņēmumi, taču joprojām ir vajadzīgi turpmāki centieni vairākās jomās, piemēram, apmaiņa ar metodoloģiju un datu kopām attiecībā uz viltus kontiem, kas ļautu trešo pušu ekspertiem un faktu pārbaudītājiem veikt neatkarīgus novērtējumus.

Eiropadome savos secinājumos, ko tā pieņēma 2019. gada 21. un 22. martā, arī mudināja tiešsaistes platformas un sociālos tīklus pilnībā īstenot prakses kodeksu un nodrošināt augstākus atbildības un pārredzamības standartus.

Kā turpmāku pasākumu Komisija ar Eiropas Audiovizuālo mediju pakalpojumu regulatoru grupas palīdzību līdz 2019. gada beigām, noslēdzoties kodeksa pirmo 12 mēnešu darbībai, veiks visaptverošu novērtējumu. Tā rezultātā var tikt ierosinātas turpmākas darbības, tostarp regulatīvi pasākumi.

- Akadēmiskiem pētniekiem un neatkarīgiem faktu pārbaudītājiem ir svarīga loma ne tikai tajā ziņā, ka viņi paplašina informētību, bet arī tajā, ka uzlabo izpratni par mehānismiem, kas uztur dezinformāciju. Pašlaik tiek veidots Eiropas faktu pārbaudītāju tīkls, kas tika paredzēts gan Komisijas paziņojumā par vēršanos pret dezinformāciju tiešsaistē, gan Rīcības plānā dezinformācijas apkarošanai.

Kā pirmais solis ir uzsākta darbība *SOMA* (Dezinformācijas un sociālo plašsaziņas līdzekļu analīzes sociālā observatorija) sadarbībā ar citiem pētniecības un attīstības projektiem (*Eunomia*, *SocialTruth*, *Provenance* un *WeVerify*). Šī observatorija atbalsta faktu pārbaudītājus viņu darbā, apkarojot dezinformāciju, un sniedz tiem noderīgu infrastruktūru un apvieno tos, lai sadarbotos īpašos uzdevumos. *SOMA* arī izstrādās koncepciju valsts dezinformācijas pētījumu centriem, kam būtu savstarpēji jāsaista vairākdisciplīnu centieni valstu līmenī, jo īpaši faktu pārbaudītāju un akadēmiskie pētījumi par dezinformācijas parādību.

Otrais solis ir izveidot drošu Eiropas tiešsaistes platformu dezinformācijas jautājumos. Šāda platforma savienos valstu daudzdisciplināras komandas un piedāvās pārrobežu datu vākšanu, analītiskus rīkus un piekļuvi ES mēroga datiem. Šai tiešsaistes platformai saskaņā ar *Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentu* (EISI) ir paredzēts sākotnējais finansējums 2,5 miljonu EUR apmērā, un uzaicinājums iesniegt pieteikumus tiks publicēts līdz 2019. gada septembrim. Dalībvalstis tiks aicinātas atbalstīt šādu valstu daudzdisciplināru komandu izveidi, kuras sniegs īpašas zināšanas par vietējo informācijas vidi. Tāpēc ir svarīgi pārbaudīt dalībvalstu apņemšanās līmeni un to vēlmi dot ieguldījumu šajā projektā, kas izveidos neatkarīgu Eiropas kopienu, kura spēj cīnīties pret dezinformāciju tiešsaistē.

- Vēl viens svarīgs ES līmeņa elements ir medijpratības stiprināšana, kas ir būtiska, lai dotu pilnvērtīgas iespējas iedzīvotājiem un ļautu viņiem pieņemt pārdomātus lēmumus digitālajā laikmetā, tādējādi sekmējot demokrātiskas sabiedrības pareizu darbību.

Pārskatītā *Audiovizuālo mediju pakalpojumu* direktīva ir būtisks pavērsiens šajā ziņā. Pirmo reizi tajā ir ietverts pienākums dalībvalstīm popularizēt un veikt pasākumus medijpratības attīstīšanai. Turklāt, ņemot vērā to, ka videodatņu koplietošanas platformām ir būtiska loma, jo tās nodrošina piekļuvi audiovizuālajam saturam, jaunajā direktīvā šādām platformām ir uzlikts par pienākumu paredzēt efektīvus medijpratības pasākumus un rīkus, lai veicinātu lietotāju informētību par šiem pasākumiem un rīkiem. Dalībvalstīm līdz 2020. gada 19. septembrim ir jāpaziņo par pasākumiem, kas veikti, lai šo direktīvu transponētu valsts tiesību aktos.

Kontaktkomitejai ir svarīga loma direktīvas īstenošanā, un ar to apspriedīsies par pamatnostādņēm attiecībā uz Komisijai iesniedzamo dalībvalstu ziņojumu par medijpratību tvērumu. Medijpratības ekspertu grupai arī ir nozīmīga loma paraugprakses atklāšanā, dokumentēšanā un paplašināšanā medijpratības jomā, izpētot sinerģijas starp dažādām ES politikas jomām un medijpratības iniciatīvām un sniedzot konsultācijas un koordinējot iniciatīvas, lai risinātu problēmas, kas saistītas ar dezinformāciju tiešsaistē.

Ir svarīgi izpētīt, kā Komisija var turpmāk palīdzēt īstenošanas procesā, kā arī Eiropas iniciatīvu turpināšanā, piemēram, attiecībā uz Eiropas medijpratības nedēļu, kura pirmoreiz noritēja šīgada martā un bija neapšaubāms panākums.

- Kvalitatīva žurnālistika, mediju brīvība un plurālisms joprojām ir mūsdienu Eiropas audiovizuālās jomas stūrakmeņi. Īpaši resursi tika iekļauti Komisijas priekšlikumos programmām *Radošā Eiropa* un *Apvārsnis Eiropa* saskaņā ar nākamo daudzgadu finanšu shēmu (2021–2027). Tie ir paredzēti, lai atbalstītu jaunus instrumentus cīņai pret dezinformāciju tiešsaistē un lai izprastu žurnālistikas standartu un lietotāju radītā satura nozīmi, kā arī lai veicinātu kvalitatīvu žurnālistiku, plašsaziņas līdzekļu brīvību, plurālismu un medijpratību. Tajā pašā laikā Eiropas Komisija un Eiropas Parlaments atbalsta arī neatkarīgus projektus plašsaziņas līdzekļu brīvības un plurālisma jomā.

Ņemot vērā minēto, ministri tiek aicināti apsvērt šādus jautājumus.

1. Kā Eiropas Parlamenta vēlēšanu pirmajā dienā ministri vērtē līdzšinējos pasākumus ES līmenī, lai vērstos pret dezinformāciju un nodrošinātu kvalitatīvus un plurālistiskus mediju pakalpojumus ES pilsoņu interesēs?
2. Kā būtu jāpastiprina koordinētā pieeja starp dalībvalstīm un Eiropas iestādēm, lai risinātu pašreizējās problēmas? Vai būtu jāstiprina Eiropas audiovizuālā un mediju politika, un, ja tā, tad uz ko tai būtu jākoncentrējas, lai atjaunotu ES iedzīvotāju uzticēšanos plašsaziņas līdzekļiem?

Lai visiem dotu iespēju izteikties pieejamajā laikā, prezidentvalsts aicina dalībniekus savu uzstāšanos ierobežot līdz trim minūtēm.